

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. xix. De his q[ui] i[m]pude[n]tib[us] irruu[n]t sine dissimulatione
a[m]bitionis: q[os] neq[ue] r[atio]/ nec auctoritas rep[ri]mere pot[estas].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

bet cōsecrari. Vnus p̄ncipum nostrorū (nominis siquidē imemor sum) in causa simili egregiū facinus egisse memorat (hēricus fuerit an robertus nō multū refert) Cū ambitiosus quidaz monachus ad abbatia quā preemerat vocaret: & ille modestiā simulās vt auidi⁹ peteret onus refugeret/recusaret honores: & se palā tante rei fateret indignū. Plane (inquit) p̄nceps indign⁹ es: quia eā clam data mihi tāta pecunia/sūmāq; pecunie exprefit/emisti. Sed qm̄quidē p me non stat: quo min⁹ pactio impleatur/liberū me h̄re/iustū est & tu domū redeas: & qui dign⁹ est destitute preficiat ecclie. Sed nūc lōge aliter succedit excusatori ābitioso. Hec enī & alia q̄plura multiplicat/vt credat nolle qd̄ appetit: & tandē gratis accipe quod p̄mit. Vñ tanq̄ vir modeſtie singularis capis/trahit/& ad cathedrā conclamātib⁹ turbis & cōcīnētibus choris: multitudine pressus deducit. Nec ignobilitatē p̄dest p̄tendisse/carnis aut sanguinis/eo q̄ impatori nō queritur successor: sed piscatori: fabri filio/nō augusto. Sciētiaz accurata excusatio p̄dit/& religiosus esse cōuincit ex eo q̄ inuitatus ascendere diuti⁹ recusauit. Visus est enī noluisse qui distulit. Que verō de canonib⁹ sibi opposuit: habita ratione loci tēporis/& p̄sone simili via tēdētū ad honores socia multitudo dispensat. Si de presentib⁹ niti nequnt/aut p̄teritis/futurū vaticinant p̄fectum. Sic callidus māgo dū qui duri⁹ p̄uehit equum aut pullū p̄bitatis incognite gradariū p̄mittit in futurū/& fractis gressibus incedentem mollius: prop̄siori laude in stabulū incauti mercatoris extrudit.

¶ De his q̄ impudētius irruūt sine dissimulatiōe ābitiōis quos neq; ratio neq; auctoritas rep̄mere p̄t. Capm. XIX.

Consistunt e regione q̄plurimi nequaq; dissimulātes p̄positū: sed ambitionis quasi (vt dici solet) insignia p̄conātes. Predictorū deridētignauā: velut militū q̄ militie sue titulos nō audeāt p̄fiteri. Hi licet impuri sint/& nec vitā suā velint erigere: nec sciant instruere alienā/immūdis vt dicit pedibus certatim irruūt in sancta sanctorū: panes dñice p̄positiōis/& carnes agni immaculati/affas igne passionis in cruce: nō modo illotis: sed pollutis si liceat manib⁹ tractaturi. Hi sūt q̄ licet p̄mo adito ac ianuis habeant indigni: continuo tñ tendūt ad sacerdotiū: festinant ad tribunal: & repulsis ceteris: sic sacris altanib⁹ incubāt/vt iā nō ad formā & exemplū prebendū plebi/orde ille videat institut⁹: s; esse occasio quedaz in abundantia & securitate viuēdi. Nec putat officiū districto

Mangonun
mos.

iudicio dei obnoxium: sed se cura quedam & nusquam discutienda ammi-
 nistratio. Credas illud poetarum voce preconis / oibus sonuisse.
Dorstius. Occupet extremum scabies Inde est quod omnes quasi in stadium ago-
 ne contendunt / anhelantibus singulis ne episcopatum accipiat alter
 Votis ergo & si non re plures numero sunt rectores: quam illi quos re-
 gunt. Nam qui regi velint pauci sunt: cum quisque ut emancipet a iu-
 go rectoris proprii totis viribus querat. Privilegio siquidem aposto-
 lico aut regio precepto / plurimi tuti sunt: ne iudicibus suis obtempe-
 rent: ne iustitiam faciant: ne legi dei subditi sint. Non reprehendo cle-
 mentiam apostolice sedis: sed hanc indulgentiam eius ecclesie dei non
 arbitror expedire. Nihil tale in illa gloriosa familia christi legimus
Luce. xxiij. licet & in illis contentio facta sit: quis eorum videretur esse maior.
Actuum. xv. Nullam emancipationem huiusmodi ab apostolis factam meminimus / licet
Ad Gal. iij. paulum & barnabam audierimus ab invicem discessisse. Nullam in illa
 superna civitate que sursum est mater nostra / predestinationis materiam
 credimus: sed nec hic esse debere nisi urgentissima ratio flagitet.
 De his enim ut pace multitudinis & eorum qui illius foveant iniqui-
 tatem loquatur / dicam quod sentio: ne quid subtraham veritati aut proba-
 bilitati. Dico ergo quod indubitater credo: quoniam hi qui efferunt super-
 bia huiusmodi emancipationes querunt a ceruice sua iugum christi
 & patris eius si fieri posset excuterent. Plus dico immo & quanta-
 tum in ipsis est excutiunt & diuine ordinationi fallaciter contra
Ad Ephe. iij. dicunt. Nusquam ergo illud apostoli / non omnes prophete: non omnes
 magistri sunt. Omnes enim prophete & magistri sunt: ita ut secundum an-
1. Regum. xv. tiquum puerbum merito dicam / nam & saul inter prophetas. Et reuer-
 ra sicut ait gregorius nazansenus nulla hystoria tradidit: vel tantum
 in ecclesia fuisse numerum ministrorum: vel tam viliter congrega-
 tum. Unde religioni & doctrine christiane graue opprobrium nasci-
 tur: quod sacerdotia / vel ministeria / ambitione potius & ad gratiam
1. ad Corin. ix. quam meritorum iudicio deferuntur. Omnes itaque currunt: sed cum eo
 ventum est vnus accipit praemium. Ille qui in cursu ambitionis
Joan. xx. aliis velocior extitit: & qui precucurrit citius petro & quouis di-
 scipulorum christi. Ascendit enim illico & omnem celeritatem festinate
 vocationis preuenit. Hi sunt qui crebris muneribus visitant po-
 testates / laterales & familiares eorum sollicitant / ecclesiarum primis
 se commendant / applaudunt omnibus: & etiam magnarum do-
 morum non modo officiales: sed citationes rogant ut cum locum vide-
 rint meminerit sui. Hi sunt amici omnium: & qui non se sed ami-
 cos in se desiderant promoueri. Hi sunt qui vitam scrutantur alie-
 nam: negligunt suam: infulatorum annos dinumerant: canis le-

tantur/phificos & genelliacos de fatis presidentium consulunt: librant humores & quasi in statera appendunt elementa vinentium/& quos diutius superesse cōspexerint etatem nestoris debent excedere/& corui aut cornicis iam implere mensurā. Debiles etate vel morbo concutiūt:etiam sinceros criminibus incrustant simulatis:& quasi heredipede vacillantium cathedris insidiantur: turpiq; interueniente commercio:occupatarum secedium sepe illicitas impetrant sessiones. Hi sunt qui de se coadiuuantis & promouendis nefarias obligationes interponunt:& tandem cum ad rem ventum est:immemores fidei contra fidē date seipsos ambitionis/& inuidie stimulis impediunt & repellunt. Sic ergo plerūq; dum compeditorum rixa crudescit:sapientia dei per occultā & rectam dispositionis sue viam/fidelē incognitum introducit:de quo nequaquā precesserat sermo vel cogitatio. Illi tamen ex contingentibus nichil omittunt:nisi forte i eo contingentia pretermittant:q; ambiendo modum excedunt/si tamen in eo est aliquis modi excessus: vbi nullus est omnino modus. Pulsant itaq; & precipitant potestates:si obsequia nō sufficiunt:si intercessionem non profunt. Vires suas ambitio exerit:sue & aliene facultatis diuitias ostendit. Iam palam loquitur & in montem elationis ascendit & clamat. Hec omnia tibi dabo si a fundamento fidei cadēs promoueris me. Hoc siquidem cadere est:cum certum sit ex auctoritate sanctorum patrum q; per heresim symoniaca a sinceritate fidei corruit q; in spūalib; id est in rebus sacris & ecclesiasticis mercimoniū avaritie cōmittit. Nec refert q; pecunia intercedat i contractu:vel ante vel post:cū oī tpe negociātes i talib; dānatio symōiace pūitat/ iuoluat: Cū enī ppetuo phibitū sit ob hoc accipē v; dare q; ppiā nūq; accipere vel dare erit licitū:qā est vsq; phibitū. vt enī ait p̄iarcha tharasius:dare est quicūq; dare:& accipe quicūq; accipe. Egregiū quiddam in talib; accidit in apulia temporib; meis Regnate rogerio siculo:ptigit vacare eccliam auellanā cāpanie apulie & calabrie. Robertus p̄dicti regis cācellarius p̄sidebat:vir quidē i reb; geredis strenuus/& sine magna copia l̄arū acutissimus:in p̄mis provincialiū facundissimus/eorū nō impar eloquo:pūilegio ptātis vrendus oībus:& morū elegātia venerabilis/eorū mirabilior i ptib; illis q; iter lombardos q; p̄cissimos ne auaros dicā esse cōstat:faciebat sumptus imēsos:& gētis sue magnificētiā exhibebat:erat ei āglie natiōe. Ad eū vtiq; viri tres accesserūt. Abbas qdā:alt archidiaconus:tertius laicus quidā p̄positus regis/fratris sui clerici cau-

i. q. s. cum ofis.
et ibi in pluribus capitulis.

i. q. s. eos.

Rogeri rex.

Lombardos
auaros.

Polícratici de Curialíū nugis.

sam agēs singuli clam pro iā dicto episcopatu gradē pecuniā of-
 ferentes. Quid multa? Adhibitis familiarib⁹ seorsū cū vno q̄q̄
 eorū cōuenit de precio. Emptio ergo & vēditio vndiq; perfecta
 est/de solutiōe implenda sufficiētissime cautū/pignoribus & fia-
 deiussoribus datis diesq; prefixus est electiōis solēniter celebrā-
 de. Cū itaq; ad diem archiep̄i/ep̄i/ & multe venerabiles p̄sone
 cōuenissent: p̄fatus cācellari⁹ cōpetitorū causas & quid cū vno
 quoq; eorū egisset exposuit dicens se exinde ex episcoporū sen-
 tentia p̄cessurū. Dānatis ergo cōpetitorib⁹ symoniacis pauper
 monachus & totius rei ignarus canonice electus/ approbatus:
 & introductus est: Illi tamē coacti sunt soluere id in q̄ se obliga-
 uerāt: vsq; ad vltimū quadrantē. Vtinā ita agat cū procer⁹ (no-
 stris/q̄ oēs sedes olfaciunt/ attēti⁹ quidē & curiosius q̄ oderatus
 auis aut sagacitas canū formellas leporum aut ferarū latebras
 dēphendat. Si mihi crederetur sic excluderēt & illi qui dissimu-
 lata ambitione cedunt: vt validius irrumpant in sedem/ a qua
 sicut ipsi fatentur/ fuerant repellendi. Siquidem iustum fuerat:
 vt de se sibi cōtra se crederetur. Quid enim in eis lateat: nemo
 fidelius nouit. Plures tamē incontinenter abiunt & impuden-
 ter. Frustra enim vt quēq; eorum excipias aliquem oppones tū-
 tulum: quia clamore conductitio preualente delebitur/ concu-
 rentibus exemplis & sanctionibus patrum Ignobilis est: s; nec
 petrus patricius extitit aut alicubi de claritate sanguinis gliaf.
 Iunior est hieremiā & precurforē dñi habet auctores. Puer est
 & mōstrat seniores a daniēle puero condēnatos Illitteratus est
 nec scholas frequētasse leguntur apostoli. Cōiugatus est: & apo-
 stolus vni⁹ vxoris virū p̄cipit eligendū. In iniuriā matrimonii
 sui reliquit vxorē/ & iohānes a nuptiis ad euāgeliū tradit reuo-
 catus. Opicus aut poti⁹ eliguis est: s; aarō vices moyfi q̄ erat im-
 peditior⁹ lingue etiā sacerdotiū legit mīstrasse. Si moderniora
 desiderant exēpla valeri⁹ vīcentio fidei & mox auctor extitit
 & exēplar martyrii. Scorta sectat⁹ est: s; osee mādāte dño āple-
 xib⁹ meretricis adhesit Inspiciēs est: sed p̄ insipiētā mūdi decer-
 nit dñs saluare credētes. Percussor est: sed petr⁹ gladiū exerens
 serui p̄ncipis sacerdotū auriculā āputauit. Meticulosus est: s; io-
 nas ad niniuitas veritus est accedere/ thomas ad indos. Tene-
 tur functionib⁹ publicis alligatus: sed mathe⁹ de theoloneo as-
 sumptus est. Vinolentus est & deditus gule: sed dñs ip̄e dictus
 est potator vini/ vorator carniū. Nō acquiescit maiorib⁹: sed &
 paulus in faciem restitit petro. Contentiosus est: & inter disci-

Hieremie. j.
 Luce. j.
 Danie. j. r. xiiij.
 j. ad Thim. iij.
 et ad Titū. j.

Mat. xxvj.
 Luce. xxij.
 Ione. j.
 Matth. ix.

Matth. xj.
 Galia. ij.
 Luce. xxij.

pulos iesu facta contētio memorat. Garrulus est & linguos⁹: factus
 cundus habeatur/qm̄ & apostol⁹: sic dictus est semiuerbi⁹. Mi-
 litiā armatā exercuit: sed martin⁹ iuliano legitur militasse. Vir
 sanguinū est: sed moyses egyptiū interfecit & abscondit in sabu-
 lo. Manifestū est homicidiū: & samuel presente populo regem
 pinguissimū interfecit. Perfidus est & piurus: sed petrus perfidi-
 am piurio cumulauit. Mutus est: sed hoc zachariā a sacerdo-
 tio nō exclusit Cecus est: sed paulus videre nō poterat: qm̄ eum
 ananias dño cōsecrauit. Exigētibus culpis depositus est: s; mul-
 ti tales restituti sunt: & postmodū ecclie dei plurimū p̄fuerunt.
 Surd⁹ est. Sed hoc eū preconari legē dei non phibet. predicator
 enī queritur nō auditor/ Lepros⁹ est: s; de pastore pastorū ecclia
 recolit: quia nec speciē nec decorē habēs apparuit q̄ excludēdus
 videre tanq̄ leprosus: & nec humano dign⁹ aspectu. Persona
 despicabilis est: sed in simili repulse titulo aduers⁹ martinū nō
 audiuit ecclia defensorē. Errat in fide/ hoc dici fecisse Cypria-
 nus. Valitudinariū est sed Gregorius in summo languore ro-
 manā optime gubernauit eccliam. Supbus & van⁹ est sed & ta-
 lis brictius turonēsis. Corpore & mēbris debilitatus est: sed hoc
 egregio cōfessori p̄nutio legif̄ accidisse. Condēnationē abitus
 tulit: sed & filiorū zebedei petētū p̄matū est petitio reprobata.
 Heresim qm̄ docuit: sed augustin⁹ manicheū se fuisse testatur.
 Coluit ydola: sed marcellin⁹ martyr insignis in papatu thurifi-
 care cōpulsus est. Forte nondū erat xpian⁹ sed dū cathecumin⁹
 esset: beati ambrosii fuit vt tradit̄ electio celebrata. Persecutus
 est eccliam dei: sed & paul⁹ ex p̄secutore factus est p̄dicator. Ele-
 ctio deest: sed & apostoli non petētibus pplis missi sunt. Nō va-
 cat sedes in quam possit intrudi/ accedat presidēti. Nā & augu-
 stin⁹ valerio yponēsi non tam successisse q̄ accessisse describitur.
 Auarus est/ dispersa poterit congregare: & inutiliter nō distra-
 het p̄gregata. Vt paucis vniuersa cōplectar ad oīa ineptus est:
 sed samson mādibula asini philistiim expugnauit. Potēs est &
 nūc deus de lapidib⁹ istis suscitare filios abrahe. Ad hec dubiū
 esse non debet: q̄ cathedra ep̄alis factos recipit/ aut factos facit.
 Nam & cum saul inunctus esset in regem insiluit in eū spiritus
 domini/ prophetauitq; & mutatus est in virū aliū. Cayphas q̄q;
 licet sacrilegus: & qui cum iudeis conspirauerat in necem sal-
 uatoris cum esset anni illius pōtifex/ prophetauit: vt cōstet ip̄m
 ab officio/ prophetie gratiam quā demeruerat accepisse. Cum
 ergo sedes suauis & dulce lignū/ gratis & sine labore om̄ia desi-

Actū. xvij.

Exodi. ij.

Mat. xxvj.

Marci. xiiij.

Luce. xxij.

Joan. xvij.

Luce. j.

Esaie. liij.

Mat. xx.

Marci. x.

xxj. dist. nunc

autem.

lxj. dist. §. his

omnibus.

Actū. ix.

vij. q. j. nō aut.

§. ecce.

Judicū. xv.

Mat. iij.

xl. dist. ca. j.

j. Regū. xij.

Joan. xj.

Policratici de Curialiū nugis.

Quidij Xsus.

derabilia conferant/nōne supflua sollicitudo est dies laboriosos & noctes infōnes ducere vt ad sacrariū philosophie accedant? Dulcius est iacuisse thoro tenuisse puellam. Treiciam digitis increpuisse lyrā. Aut si hoc nimis videtur arduū:qm̄ tactus lire sonū eliciēs suum laborē habet & industriā exigit/ tutius est exultare quiescentem ad sonum lyre:& vocem organi/ & portas oīm sensuū voluptatibus aperire. Interim philosophatiū studia deridentur. Si quid auditur incognitum quasi prophanū sit con dēnatur/aut si minoris est contēnitur. Nam vt auctoritate aut rationibus reprobetur/frustra expectas. Si ratione vel auctori tate niteris/consuetudinem qua abutuntur & quam fecerunt/ obiiicient:dicitq; proteruius alter ad alterum. Hoc est cur pallet cur quis non prandeat:hoc est. Doctoresq; tuos curto centusse li cetur. Et psallunt in sobrios hi qui bibunt vinum. Nec tamē am bitione tāta epalis dignitas dūtaxat oppugnat:eo q̄ iam sum mis & minimis eadem est dominandi presidēdiq; libido. Qui enim aspirare non audet ad cathedram/pari auiditate & eisde; machinis prefecturas/archidyaconatus/& alias aggreditur di gnitates. Indulge ei modicum/audebit ampliora/ pcedet pau latim:reminiscens q̄ audentes fortuna iuuat/ & timor animos conuicit esse degeneres. Nemo repente turpissim⁹ fuit. Si pau lulum successerit eis nihil est quod se fieri posse nō sperent. Tā dem itaq; qd̄ petif obtinetur hoc (vt dici solet) deo irato. Tunc crassos transsisse dies:lucēq; palustrē. Et sibi iam miseri vitam gemuere relictam. Nouam ergo concipiunt sollicitudinem & ferā/eo q̄ tēporis iactura reparari non potest. Quod in claustra lium pluteis continetur excutiunt.litteratorum expilāt scrinia: corrogant cedulas: verborum flosculos legūt: oratiumculas cō quirunt:& modis omnibus elaborant vt videantur scire qd̄ ne sciunt. Nam vt sciant aut in virtute proficiant nondum sollici ti sunt:vmbram dumtaxat virtutis appetunt/quam semp vir tuti pretulerunt. Vtiq; nihil miserius est/q̄ i alieno fulgore glo rari/& constat esse inopem debitorem qui solutionem celebra re non potest:nisi noui gratia creditoris. Verūtamen sic tēpus redimere gestiunt:vt tibi satyricis recte videatur illis occurre re cum improprio ingerens. Hūdū & molle lutum es: iā nunc properandus: & acri fingendus sine fine:rota tibi ludif: effluis amens contēnere sonat vitium percussa maligne. Respōdet vi ridi non cocta fideiia limo. Hec enim non modo aduersus pre latos ecclesie:sed omnes qui ante docendi officium presūperūt

q̄ discipuli formam impleuerunt: ad pigritiam excitandā quasi
 stimulū libertas veritatis educit. Vnde ergo noua & vetera p
 ferent qui semp eque noua & vetera contempserunt? Nec est q̄
 error concurrentium sub pretextu multitudinis excusetur: quia
 viuendi forma a conuiuentium similitudine nequaq̄ trahit: sed
 a verbo dei in cuius via beati ambulant: & recto calle ad vere fe
 licitatis patriam pergūt. Neq̄ enim q̄ a multis peccatur pecca
 tū non est: sed ideo grauius / quia multum. Nec delinquētis cul
 pam socia minuit multitudo: sed pregrauat eo q̄ viribus suis ne
 corrigatur obstat. Ne tamen aduersus iustitiam dei ambitioso
 rum multitudo preualeat: non modo diuina: sed humana iu
 ra armantur. Lex & prophete / euangeliū: & omnes regule pa
 trum illorum detestantur audaciam / nihilominus tamē aduers
 sus deum erigūtur. Erubescet sydon ait mare. Et tu clerice quid
 sentis: cum laicus fere legis ignarus ambitionem tuam arguit
 & compefcit? Obstupesce propheta: cum asina te sessorē suum
 reuocat: & tuos cōuincit errores Brutum animal / homo stupi
 dus / angelum videt tenētem gladium id est spiritum qui latet
 in littera: & tu cecus in tāto lumine scripturarum insan⁹ ruis in
 mortem. Erubescet ergo / obstupesce / subsiste / & a maledictione
 ad quam auaritia stimulante festinas recede. Et qui contemnis
 moysen & prophetas vel asinam quam ambitionis tue calcari
 bus vr̄ges / audi. Miraculo siquidem opus est. Balaam enī non
 corripitur nisi asina loquatur. Nonne erubescis q̄ te sic exceca
 uit: sic pessūdedit sui ipsius ignara ambitio: vt propheticis & di
 uinis oraculis ruditum asine preferas? Terreris forte & contrem
 miscis ad vocem asine: sed nequaq̄ compungeris. Hoc enim di
 uini verbi munus est: & donum illius qui solus in mentibus ele
 ctorum ignem charitatis accendit. Vnde liquet quoniam inur
 tiliter asinam audit quicumq̄ verbi dei contemnit vocem. Au
 di tamen & asinam vtilia suadentem: quia & in ea ad eruditio
 nem tuam loquitur spiritus. Preuidet angelum cohibentem il
 licitos gressus tuos & eum ostendit tibi. Qua via ad honores
 ecclesiasticos ascendendum sit: que via fugienda sit canones do
 cent. Contemnis tamen quia in via mandatorum dei non vides
 angelum tenētem gladium vt occidat te. Eadem incedit asina
 homo tui collatiōe stolid⁹ & tard⁹: & qui x̄bi & exempli tui cal
 caribus vr̄gend⁹ est: vt faciat legē. Videt angelū / timet / subsi
 stit: & p̄siliū dei tibi enūciat: loq̄t̄ in casu isto. Tu miraculū vene
 rare: & singula x̄ba eius reponere & exsculpe in tabul⁹ cordis tui.

Esate. xxiiij.

Numeri. xxij.